

Cal Jover / La Gelidense / Filatures Labor

Súria

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Camí de Coaner
Emplaçament Plana al costat del riu Cardener

Coordenades:

Latitud: 41.83192620926
Longitud: 1.7416928104459
UTM Est (X): 395515
UTM Nord (Y): 4631881

Classificació

Número de fitxa 08274 - 157
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Any 1876
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: L'estructura es conserva força bé, encara que els elements mobles antics han desaparegut.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL 5235-I. Aprovació definitiva comissió urbanisme 21/01/2003
Data aprovació: dt., 21/01/2003 - 12:00
Número inventari IPA 41403
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada

Titular: Hilaturas Labor SA i Belfil SA C/ Casp 41 08010-BARCELONA
Autoria de la fitxa ARQUEOCIÈNCIA- J.M. Huéllamo
Data de registre de la fitxa: dc., 15/03/2000 - 01:00
Autoria de la darrera revisió: Marta Lloret Blackburn-Antequem, S.L.
Data de la darrera revisió: dl., 11/10/2021 - 20:00

Descripció

De tot el conjunt fabril existent avui dia, tan sols s'atindrà a la descripció dels edificis d'interès patrimonial, ja que el major volum edificat actualment correspon a naus industrials aixecades a partir de la dècada de 1970, sense cap interès per aquest inventari. Travessant l'entrada actual es troba, a l'esquerra, l'habitatge de l'amo, l'escrivent i el director. Aquesta casa és de planta rectangular i tres pisos d'alçada i una torre al centre que sobresurt un pis més. Presenta teulada a doble vessant i la torre a quatre aigües. També té un soterrani amb un celler i una tina rodona vidrada, la qual actualment s'utilitza com a dipòsit d'aigua de la font que es troba al costat exterior de la fàbrica. A la dreta, en direcció Nord, cap a la dècada de 1950 es va construir una guarderia per als nens de les treballadores. Com a dada d'interès dir que l'únic rellotge de sol que avui es pot veure a Súrria està a la façana d'aquest edifici. Avançant cap a l'interior de la fàbrica es troben dos alineaments de plàtans que segueixen el traçat de l'antic camí de Coaner. El cos principal dels edificis antics es disposa dividit en dues edificacions, ambdues de planta rectangular. La primera és de dimensions més reduïdes que la segona, a la qual s'adossa. Aquesta primera era la zona de fàbrica i els pisos alts estaven destinats a habitatge del mecànic i de l'encarregat. Actualment, els espais fabrils ocupen tota aquesta construcció. L'edifici gran és de tipologia manxesteriana, conservant les columnes de ferro colat que formaven la sustentació dels forjats i dels embarrats. A la part Oest de l'edifici, segons les fotografies antigues, existia una màquina de vapor, de la que no queden restes. Aigües amunt del Cardener hom troba la resclosa i canal per a dur l'energia hidràulica a la fàbrica. De la maquinària i elements antics queda poca cosa, com a elements més a destacar es pot citar: la transmissió d'energia hidràulica des de la turbina a l'embarrat; el quadre de distribució principal de la fàbrica antiga, un estroboscopi per a saber la velocitat de les politges dels fusos; una balança industrial de numeració per a filats i teixits de cotó que indica el gruix del fil; dos torsiòmetres per a mesurar la torsió del fil, un d'ells amb la placa de l'empresa fabricant "MASSÓ RIUS", que va desaparèixer a la Guerra Civil de 1936; un aspa, per a contar metres i quatre mostres de fil de cotó anglès superpentinat d'abril de 1927.

Observacions:

Avançant cap a l'interior de la fàbrica es troben dos alineaments de plàtans que segueixen el traçat de l'antic camí de Coaner. Segons informació oral, quan es va jubilar el darrer ermità de Coaner va tornar les claus de la tanca de la fàbrica, les quals tenien per a poder passar per l'antic camí que anava a dins de la fàbrica. Hi ha molta gent que va a agafar aigua a la font que hi ha a l'exterior de la fàbrica, la qual es porta canalitzada des de l'altra banda del riu.

Història

Joan Jover i Serra, pare del futur marquès de Gelida, (d'aquí el nom de "la Gelidense") va construir la fàbrica entre 1872 i 1876, havent comprat el terreny a Cristòfol Canudas i Salipota, el 1870, en el lloc dit "el pas de la Riera". En els seus inicis la fàbrica es dedicava a filats de cotó. Quan va tenir lloc la epidèmia de còlera de l'any 1885, el poble de Súrria es mobilitzà donant i creant ajuts. Destacaren, entre d'altres,

Bonaventura Jover, amo de cal Jover, fàbrica successora de "La Gelidense" (REGUANT, 1988). Des del 1890, a més de filats es feien retorç de cotó. El 1897-1898 l'empresa era propietat dels germans Jover Gabarró, que importaven cotó d'Egipte i els Estat Units (REGUANT, 1997). El 1907 aquesta indústria tèxtil tenia instal·lats 7.000 fusos i comptava amb una plantilla de 300 treballadors. Va ser la fàbrica menys afectada per l'aiguat d'aquell any (REGUANT, 1997). El 1916, el propietari era Bonaventura Jover i Mota, de Barcelona, que la va fer funcionar fins al 1924, obrint-se l'any següent amb el nom de Filatures Labor, fins a l'actualitat (REGUANT, 1988) En aquella època a Súria feien la filatura, a Barcelona el tint i a Vilassar de Mar el bobinat . Durant la guerra civil del 1936 va ser mort, afusellat, el a les hores director de la fàbrica de cal Jover (REGUANT, 1988). El següent director va manar fer una tanca de filferro al voltant de la fàbrica, però al cap de dos anys va ser acomiadat acusat de quedar-se diners. L'any 1941 el director va ser Isidre Roca, fill del que va ser mort durant la Guerra. Filatures Labor és la única fàbrica tèxtil de Súria que encara segueix en funcionament. A la dècada del 1940, a la Festa Major de Súria era costum fer sardanes a la tarda a cal Jover (REGUANT, 1997). El patró de la fàbrica era Sant Antoni Maria Claret, fent-se aquell dia un partit de futbol entre Filatures Labor i Suriatex, seguit d'una costellada, deixant-se de celebrar la festa els anys 1968-1970. L'any 1974 es constitueix Belfil SA i es comença a tenyir el fil a la fàbrica de Súria. La producció actual és la següent: fil en cru (Filatures Labor) i fil de cosir (Belfil). Es realitza aquí, avui dia, tot el procés vertical, passant de la floca fins el producte embalat. Actualment la matèria primera és el cotó egipci i fibres sintètiques.

Bibliografia

CASTELLANO, Albert; FONTS, Jordi; LEÓN, Joan (eds) (1999) Sender de Súria. Volta al terme municipal. Variant de Coaner. Variant dels llacs d'Argençola, Súria, Centre Excursionista de Súria.

ITINERARI 6 (s.d.) Itinerari-6: Súria-Necròpoli de cal Banyes-Cal Jové-Coaner-Súria, Centre Excursionista de Súria.

REGUANT i AGUT, Josep (1988) "Súria", Història de les comarques de Catalunya. Bages. Volum II, pp. 475-502, Manresa, Edicions Parcir, Edicions selectes.

REGUANT i AGUT, Josep (1997) Súria. Història en imatges 1894-1975. Col·lecció "Fotografia històrica", núm. 4. Manresa: Angle Editorial, Centre d'Estudis del Bages. Informació oral de Joan Santaya (juny de 2000)

